

Załącznik do uchwały Nr .....

Rady Gminy Santok

z dnia .....

PROJEKT

**GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY
W GMINIE SANTOK NA LATA 2021 – 2023**

Santok, ... 2020 r.

Spis treści

1. Wstęp
2. Uzasadnienie kontynuacji Programu
3. Podstawa prawna
4. Diagnoza demograficzna i społeczna
5. Aktywność społeczna w Gminie Santok
6. Cel główny, cele szczegółowe oraz zadania
7. Adresaci Programu
8. Miejsce i czas realizacji Programu
9. Analiza SWOT
10. Planowane działania oraz realizatorzy
11. Źródło finansowania
12. Monitoring i ewaluacja Programu
13. Praca asystenta rodziny w przypadku rozprzestrzeniania się wirusa SARS-Co-V-2
14. Podsumowanie

I. WSTĘP

Rodzina jest początkiem oraz źródłem autentycznych kontaktów międzyludzkich. W niej tworzą się pierwsze więzy najpierw między rodzicami a dziećmi a następnie między innymi ludźmi. Jest pierwszą grupą, w jaką wступujemy, od momentu przyjścia na świat. Dla młodego człowieka rodzina jest podstawowym elementem bez którego nie potrafiłyby samodzielnie funkcjonować.

Dziecko i rodzina wymagają szczególnego wsparcia, troski i ochrony. Prawidłowo funkcjonująca rodzina jest naturalnym oraz niezastąpionym środowiskiem rozwoju dziecka. Rodzina początkuje wszelkie działania prawidłowego funkcjonowania społeczeństwa. Jest więc instytucją, która prowadzi do kształtowania tożsamości i postaw młodego człowieka. To w niej rodzi się hierarchia wartości, kodeks postępowania oraz kształtuje kręgosłup moralny dzieci i młodzieży. Tylko prawidłowo funkcjonująca rodzina jest warunkiem wykreowania młodego pokolenia, które będzie miało poczucie własnej wartości, aspiracji, empatii oraz będzie bazą do budowania kolejnej prawidłowo funkcjonującej najmniejszej komórki społecznej. Rodzina dla każdego człowieka powinna być docelową przystanią, drogowskazem, wskaźnikiem, który podpowie, w którą stronę się udać. Kształtuje ludzkie postawy i nadaje sens egzystencji człowieka. Zdarza się jednak tak, że funkcjonowaniu rodziny może zagrażać szereg czynników, których oddziaływanie czyni daną rodziną dysfunkcyjną. Wtedy rodzina nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci a co za tym idzie, skutecznie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Rozpad rodziny, niewydolność wychowawcza, zanikanie poczucie bezpieczeństwa i narastanie konfliktów powodują wzrost zjawisk negatywnych, które wymagają ingerencji z zewnątrz angażując siły oraz środki społeczne. Długotrwałe przebywanie rodziny w sytuacji kryzysowej może spowodować całkowite zerwanie więzi rodzinnych i spowodować umieszczenie dzieci w pieczy zastępczej. Występujące w rodzinie problemy często są złożone i wymagają interdyscyplinarnych i skoordynowanych działań i rozwiązań wszystkich instytucji działających na rzecz dziecka. Należy zatem wspierać rodzinę, aby prawidłowo wykonywała swoje funkcje. Osłabienie rodziny zarówno w sferze materialno - bytowej, jak również w sferze więzi rodzinnych, wymaga podjęcia stosownych kroków ze strony państwa. Wszelkie działania podejmowane na rzecz dobra dziecka i jego rodziny powinny być spójne i zgodne z potrzebami jej członków. Najważniejsze jest, aby podjąć pracę z rodziną w jej najbliższym otoczeniu oraz w różnorodnych formach środowiskowych bez potrzeby odbierania dziecka od rodziny. Pomoc instytucji wspierających powinna opierać się

na wspomaganie osób i rodzin we wzmocnieniu lub odzyskaniu zdolności do pełnego i samodzielnego funkcjonowania w społeczeństwie. Gmina Santok prowadzi działania pomocowe dla rodzin z dysfunkcjami. Rosnące zagrożenia wywierają jednak potrzebę kontynuowania programu wspierania rodziny, która stanowi podstawowe środowisko życia i wychowania młodego pokolenia. W obliczu wzrostu konsumpcji i podniesieniu standardów życiowych, potrzeby finansowe współczesnej rodziny uległy zwiększeniu. Skutkiem tego jest osłabienie relacji rodzinnych, połużnienie więzi emocjonalnych, zaniedbywanie obowiązków rodzicielskich, czego skutkiem może być rozpad małżeństwa, nadużywanie środków psychoaktywnych (alkohol, narkotyki) i problemy wychowawcze z dziećmi.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 - 2023 wyznacza planowane działania mające na celu wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych w procesie przywracania zdolności tych rodzin do prawidłowego funkcjonowania w szczególności poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Jest kontynuacją wcześniejszego Programu, gdzie priorytetem będzie utworzenie działań profilaktycznych oraz osłonowych tak, aby zapobiegać marginalizacji i społecznemu wykluczeniu rodzin. Świadczenie wsparcia dla rodzin zagrożonych społecznym obniżeniem standardu życia powinno dać poczucie bezpieczeństwa i gwarancje wsparcia instytucjonalnego. Każdy potrzebujący powinien mieć zapewnione wsparcie i posiadać pewność, że może je otrzymać w instytucjach do tego celu powołanych. Przesłanką uzasadniającą formułowanie Programu jest konsolidowanie działań podejmowanych przez jednostkę samorządu terytorialnego przy współdziałaniu innych podmiotów, dla których wiodącym celem jest podejmowanie działań mających na celu utworzenie spójnego wsparcia rodzin a zwłaszcza dla tych przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych.

II. UZASADNIENIE KONTYNUACJI PROGRAMU

Zgodnie z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 roku (Dz. U. z 2020 r., poz. 821 z późn. zm.) ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy m.in. opracowanie i realizacja trzyletniego gminnego programu wspierania rodziny. W świetle założeń ustawy pomoc dziecku i jego rodzinie powinna mieć charakter interdyscyplinarny i być udzielana przez właściwych specjalistów w ramach zintegrowanego lokalnego systemu. Ważne jest, by działania i decyzje względem rodziny były podejmowane

przy współpracy wyspecjalizowanych instytucji, tj. Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku, Gminnego Ośrodka Kultury w Santoku, placówek oświatowych, służby zdrowia, Poradni Psychologiczno – Pedagogicznych, Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ofiar Przemocy w Rodzinie w Santoku, Policji i Sądu. Opierając się na założeniach ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, Gmina Santok realizuje zapisy w/w ustawy w zakresie zatrudniania asystenta rodziny. Obecnie w Ośrodku Pomocy Społecznej w Santoku zatrudniony jest 1 asystent rodziny. Jego rola zaczyna się już na etapie profilaktyki i polega na aktywnym wspieraniu rodziny. Zadaniem więc asystenta jest całościowe wspieranie rodzin wychowujących dzieci, zagrożonych różnymi dysfunkcjami takimi jak: uzależnienia, przemoc w rodzinie, problem w pełnieniu ról rodzicielskich itp. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwi jej prawidłowe wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest nie dopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny. W przypadku nie możliwości zapewniania opieki i wychowywania dzieci przez rodzinę powiat organizuje pieczę zastępczą w formie rodzinnej i instytucjonalnej. Do zadań gminy, w myśl ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, należy ponoszenie częściowych wydatków związanych z pobytem dziecka w wyżej wskazanej formie pieczy zastępczej.

III. PODSTAWA PRAWNA

Podstawą prawną do realizacji Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 - 2023 są następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 821 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1876 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 218 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 2277 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1359 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich (tj. Dz. U.

- z 2018 r., poz. 969),
7. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 2050 z późn. zm.),
  8. Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1409),
  9. Ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (tj. Dz. U. z 2020 r. poz. 1329),
  10. Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1327),
  11. Ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 111 z późn. zm.),
  12. Ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 808 z późn.zm.),
  13. Ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 1348),
  14. Ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 326 z późn.zm.),
  15. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (tj. Dz. U. z 2020 r., poz. 685 z późn. zm.),
  16. Ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (tj. Dz. U. z 2019 r., poz. 2407 z późn. zm.),
  17. Ustawa z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz. U. z 2020 r. poz. 1842 z późn. zm.),
  18. Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 9 lipca 2019 r. w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu "Dobry start" (Dz. U. z 2019 r., poz. 1343).

IV. DIAGNOZA DEMOGRAFICZNA I SPOŁECZNA

Gmina Santok jest gminą wiejską. Powierzchnia gminy wynosi 169 km kw. W skład gminy wchodzi 15 sołectw: Baranowice, Czechów, Gralewo, Górki, Janczewo, Jastrzębnik, Lipki Małe, Lipki Wielkie, Ludziszawice, Mąkoszyce, Nowe Polichno, Płomykowo, Santok, Stare Polichno, Wawrów. Gmina jest położona we wschodniej części Powiatu Gorzowskiego. Współczesny Santok to duża wieś ulicówka, o długości ponad 3 km. Miejscowość leży u ujścia Noteci do Warty, na wąskiej terasie Pradoliny Toruńsko-

Eberswaldzkiej. Od południa ograniczona jest korytami Warty i Noteci, a od północy wysoką krawędzią Równiny Gorzowskiej. Gmina Santok od zachodu przylega bezpośrednio do Gorzowa Wlkp., co w decydującym stopniu wpływa na jej charakter - gminy podmiejskiej. Północny obszar gminy, poprzez m.in. Puszcę Gorzowską, sąsiaduje z gminą Kłodawa. Wschodnia część gminy przylega do gmin Zwierzyn i Drezdenko, natomiast południowa graniczy, przez Puszcę Nadnotecką z gminą Skwierzyna oraz Deszczno. Gospodarcze i administracyjne powiązania gminy Santok, z racji bezpośredniego sąsiedztwa, odnoszą się do miasta Gorzowa Wlkp., a to wpływa na fakt, że część mieszkańców dojeżdża do pracy w Gorzowie Wlkp. Liczba ludności Gminy Santok rok do roku systematycznie wzrasta, na co wskazuje poniższa tabela:

Tabela nr 1. Liczba mieszkańców Gminy Santok w latach 2017 – 2020.

Mieszkańcy	2017	2018	2019	2020
Ogółem	7660	8453	8556	8609
W wieku przedprodukcyjnym 0 - 17	1754	1784	1845	1804
W wieku produkcyjnym 18 - 67	5832	5865	5852	5890
W wieku poprodukcyjnym	74	804	859	915

źródło: dane z Referatu Gospodarki Komunalnej UG w Santoku (stan na dzień 31.08.2020 r.)

Z punktu widzenia polityki społecznej, bardzo ważną sprawą jest zdolność rodziny do pokonywania sytuacji kryzysowych i umiejętność radzenia sobie z różnorodnymi problemami życiowymi. W każdej społeczności lokalnej część rodzin przeżywa czasowe lub długotrwałe trudności i wymaga wsparcia w różnych sferach swojego funkcjonowania.

Na terenie Gminy Santok jednostką inicjującą działania pomocowe z zakresu pomocy społecznej jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku. Do zakresu działalności Ośrodka należą również działania o charakterze aktywizacyjnym, integrującym oraz wspierającym różne grupy i osoby zagrożone wykluczeniem społecznym. Jest to również niesienie fachowej pomocy rodzinom przeżywającym trudności w prawidłowym ich funkcjonowaniu i zaspokajaniu podstawowych potrzeb. Ośrodek daje tym osobom i rodzinom możliwość wsparcia w następujących formach:

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023

1. pomoc społeczna - świadczenia pieniężne (zasiłki stałe, okresowe, celowe i specjalne celowe) oraz świadczenia niepieniężne (zakup posiłku, schronienie, potwierdzenie prawa do świadczeń opieki zdrowotnej, praca socjalna, usługi opiekuńcze, pomoc osobom zagrożonym eksmisją, udział w programach z zakresu integracji społecznej),
2. pomoc osobom uzależnionym od alkoholu (działalność Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku),
3. pomoc ofiarom i sprawcom przemocy (działalność Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie),
4. poradnictwo specjalistyczne (prawne, terapeutyczne, rodzinne),
5. organizacja zajęć/szkoleń edukacyjno-informacyjnych,
6. pomoc asystenta rodziny,
7. świadczenia rodzinne (zasiłki rodzinne, świadczenia pielęgnacyjne, specjalne zasiłki opiekuńcze, jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia dziecka, świadczenie rodzicielskie, świadczenie wychowawcze),
8. fundusz alimentacyjny,
9. stypendia i zasiłki szkolne,
10. Karta Dużej Rodziny.

Część powyżej wskazanych zadań Ośrodek realizuje przy pomocy i współpracy gminnych i powiatowych instytucji oraz organizacji społecznych działających w danym obszarze. Praca interdyscyplinarna osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodziną na terenie Gminy Santok wpisuje się i spełnia wymogi Ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dotyczącej funkcjonowania systemu pomocy dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo - wychowawczych. Gmina Santok w oparciu o w/w założenia realizuje działania profilaktyczne o charakterze zapobiegającym powstawaniu trudnych sytuacji życiowych oraz patologii.

Tabela nr 2. Liczba rodzin osób objętych pomocą społeczną w latach 2017 – 2019.

Wykaz rodzin	2017	2018	2019
Liczba rodzin / osób korzystających z pomocy społecznej	216/490	190/398	169/365
Liczba rodzin objętych pracą socjalną	179	133	96

źródło: opracowanie własne Ośrodka OPS Santok.

Tabela nr 3. Liczba rodzin korzystających z różnych form pomocy w latach 2017 – 2019.

Formy pomocy	2017	2018	2019
Liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych	205	178	161
Liczba rodzin korzystających ze świadczenia alimentacyjnego	37	32	28
Liczba rodzin które otrzymały świadczenie wychowawcze 500+	569	670	1050

źródło: opracowanie własne OPS w Santoku.

Rodziny, które nadal pozostały w systemie pomocy społecznej charakteryzuje złożoność problemów występujących w rodzinie. Poniższa tabela przedstawia, z jakich powodów mieszkańcy Gminy Santok zgłaszają się do pracowników socjalnych.

Tabela nr 4. Powody zgłaszania się rodzin o pomoc w latach 2017 – 2019.

Powód	Liczba rodzin 2017	Liczba rodzin 2018	Liczba rodzin 2019
Ubóstwo	109	94	86
Niepelnosprawność	100	100	77
Bezrobocie	68	64	57
Długotrwała lub ciężka choroba	36	44	43
Alkoholizm	13	11	17
Bezradność w sprawach opiek. – wych. i prowadzeniu gosp. dom.	6	4	6
Zdarzenia losowe	2	1	4

źródło: dane ze sprawozdań OPS w Santoku.

Dominującymi problemami w rodzinach korzystających ze wsparcia pomocy społecznej jest ubóstwo, a w następnej kolejności niepełnosprawność, bezrobocie oraz długotrwała lub ciężka choroba. W dalszym czasie widocznym problemem jest uzależnienie od alkoholu. W pierwszych trzech wymienionych powodach przyznania pomocy widoczny jest spadek

liczby osób korzystających z pomocy społecznej; widoczny wzrost jest u osób z długotrwałą lub ciężką chorobą.

Charakteryzując zakres udzielanej pomocy i problemów występujących na terenie Gminy Santok nie sposób nie wspomnieć o tak ważnym zjawisku, jakim są uzależnienia i przemoc w rodzinie. Uzależnienia, a przede wszystkim choroba alkoholowa, to także problem mieszkańców gminy Santok. Toteż wymagają wsparcia i pomocy zarówno w kwestii uznania uzależnienia za swój problem, jak również w podjęciu możliwych działań naprawczych. Alkoholizm jest problemem nie tylko osoby nadużywającej alkoholu, lecz całej rodziny. Prowadzi on do współuzależnienia, często przemocy, stanowi poważne zagrożenie dla prawidłowego funkcjonowania członków rodziny. Rodzina również niechętnie przyznaje się do występowania problemu uzależnienia jednego z jej członków. Problem uzależnienia często łączy się z trudnościami w życiu, brakiem umiejętności radzenia sobie z negatywnymi emocjami, a przede wszystkim ze stresem. Pomocy potrzebują nie tylko osoby uzależnione od alkoholu, ale także rodzina osoby uzależnionej, jako współuzależnieni. W ujawnionych przypadkach przemocy w rodzinie lub w przypadku uzasadnionego podejrzenia, że w danej rodzinie występuje przemoc prowadzona jest tzw. procedura Niebieskiej Karty. Obejmuje ona ogół czynności podejmowanych przez przedstawicieli Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej, Policji, Oświaty, Służby Zdrowia, Sądu.

Tabela nr 5. Dane dotyczące przemocy w rodzinach w latach 2017 - 2019.

Procedura Niebieskiej Karty	2017	2018	2019
Liczba prowadzonych Niebieskich Kart	18	14	13
Liczba osób ogółem objętych działaniem Zespołu Interdyscy.	66	43	42
Liczba zakończonych Niebieskich Kart	15	6	7

źródło: opracowanie własne na podstawie danych Zespołu Interdyscyplinarnego w Santoku.

W celu realizacji założeń ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w Ośrodku zatrudniony jest asystent rodziny, który pracuje z rodzinami przewyżającymi problemy opiekuńczo – wychowawcze. Praca prowadzona jest przez asystenta rodziny, w oparciu o postanowienie sądu rejonowego lub na wniosek pracownika socjalnego, który stwierdza określone deficyty w rodzinie. Praca asystenta rodziny w latach 2017 – 2019 była

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023

prowadzona systematycznie z rodzinami. Jest procesem długotrwałym i złożonym. Efekty pracy zależne są od aktywności rodzin, ich zaangażowania i potrzeby zmiany sposobu życia. Liczba rodzin nieznacznie w poszczególnych latach ulega zmianie. Jest to spowodowane zakończeniem pracy asystenta rodziny z rodziną ze względu na osiągnięcie celów lub ze względu na zmianę miejsca zamieszkania rodziny. W sytuacji, gdy rodzice zostają trwale lub czasowo pozbawieni praw rodzicielskich lub te prawa zostają im ograniczone, sąd postanawia o ustanowieniu nad dzieckiem pieczy zastępczej, poprzez umieszczenie go poza rodziną biologiczną.

Tabela nr 6. Dane dotyczące rodzin objętych pomocą asystenta rodziny w latach 2017 – 2019.

	2017	2018	2019
Liczba rodzin korzystających z pomocy asystenta rodziny	15	20	20
Liczba dzieci w tych rodzinach	27	30	34

źródło: opracowanie własne OPS w Santoku.

Gmina Santok ze środków własnych ponosi odpłatność za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w związku z zapisami w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Tabela nr 7. Koszty poniesione za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w latach 2017 – 2019.

	2017	2018	2019
Oplata gminy za pobyt dzieci w pieczy zastępczej w zł	82.827,28	118.380,12	135.898,20

źródło: opracowanie własne OPS w Santoku.

Na podstawie danych z powyższej tabeli widoczne jest, iż koszty ponoszone za pobyt dzieci w pieczy zastępczej oraz placówkach opiekuńczo – wychowawczych systematycznie rosną. Jest to związane ze zwiększającym się udziałem procentowym gminy w kosztach oraz czasem pobytu dzieci w pieczy i wynosi proporcjonalnie:

- 1) 10% w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

Źródło finansowania stanowią proporcjonalnie środki własne gminy i powiatu.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023

Tabela nr 8. Koszty poniesione na placówki opiekuńczo-wychowawcze w latach 2018 – 2019.

	2018	2019
Oplata gminy za pobyt w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w zł	10.292,80	22.377,72

źródło: opracowanie własne OPS w Santoku.

Również koszty ponoszone przez gminę za pobyt w placówkach opiekuńczo - wychowawczych z roku na rok ulegają zwiększeniu.

W roku 2019 r. zaobserwowano znaczny spadek liczby rodzin korzystających ze świadczeń pomocy społecznej, spowodowany w znacznej mierze wprowadzeniem ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2019 r., poz. 2407 z późn. zm.) przyznającej 500 zł miesięcznego świadczenia na dziecko w rodzinie do 18 roku życia. Od 1 lipca 2019 roku przestało obowiązywać kryterium dochodowe i ze świadczenia skorzystać wszystkie dzieci. Prawo do świadczenia wychowawczego nie jest już także uzależnione od warunku ustalenia alimentów na dziecko od drugiego rodzica w przypadku wniosków składanych przez rodziców samotnie wychowujących dziecko. Nowelizacja ustawy wydłuża też – do 31 maja 2021 roku – pierwszy okres, na jaki zostanie przyznane świadczenie wychowawcze na nowych zasadach (źródło: <https://www.zus.pl/program-rodzina-500>).

Tabela nr 9. Liczba wydanych świadczeń 500+ w latach 2018-2019.

	2017	2018
Liczba wydanych świadczeń/iłość rodzin	10505/670	13517/1050
Kwota w zł	5.242.236,60	7.343.999,89

źródło: opracowanie własne Ośrodka OPS Santok.

Wsparcie rodziny to również pomoc udzielana w formie stypendium i zasiłku szkolnego, jak również Karta Dużej Rodziny.

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023

Tabela nr 10. Pomoc udzielona w formie stypendium socjalnego oraz zasiłku szkolnego w latach 2017 – 2019.

	2017	2018	2019
Liczba uczniów	102	93	77
Łączny koszt świadczeń, w tym 20% wkład Gminy Santok	65.276,36	42.545,72 zł	50.610,00 zł

źródło: opracowanie własne OPS w Santoku.

Tabela nr 11. Karta Dużej Rodziny w latach 2017 – 2019.

	2017		2018		2019	
	tradycyjna	elektroniczna	tradycyjna	elektroniczna	tradycyjna	elektroniczna
Liczba zamówionych kart z podziałem na kartę trad. i kartę elektr.	99	0	88	0	278	47

źródło: opracowanie własne OPS w Santoku.

V. AKTYWNOŚĆ SPOŁECZNA W GMINIE SANTOK

W Gminie Santok miejscami aktywizującymi mieszkańców, często wielopokoleniowo, są przede wszystkim:

L.p.	Podmiot	Miejscowość
1.	Koła Gospodyń Wiejskich	Santok, Janczewo, Wawrów
2.	Kluby Seniora	Lipki Wielkie, Stare Polichno, Czechów
3.	Kluby sportowe	Stare Polichno, Santok, Wawrów, Jaczewo, Lipki Wielkie
4.	Ochotnicze Straże Pożarne	OSP: Wawrów, Ludziszawice, Stare Polichno, Jastrzębnik, Janczewo, Lipki Wielkie, Czechów, oraz OSP Santocko - Galewska Oddział: Santok i Oddział: Galewo
5.	Gminny Ośrodek Kultury	Santok
6.	Parafie Rzymsko - Katolickie	Lipki Wielkie, Wawrów, Galewo

źródło: opracowanie własne OPS w Santoku.

Gmina Santok podejmuje także współpracę z organizacjami pozarządowymi prowadzącymi działalność pożytku publicznego w zakresie i na zasadach określonych w programie współpracy oraz programach profilaktycznych:

- Stowarzyszenie *Bliżej siebie* w Wawrowie, którego celem jest wzbudzanie lokalnej międzyludzkiej solidarności dla poprawy warunków życia osób potrzebujących, rozwoju dzieci i młodzieży, aktywizacji osób starszych, ochrony i rozwoju przestrzeni publicznej przy uwzględnieniu wartości chrześcijańskich i nauki społecznej kościoła katolickiego;
- Stowarzyszenie Przyjaciół Gminy Santok *Pomocna Dłoń*, którego głównym celem są szeroko rozumiane działania na rzecz mieszkańców i społeczności Gminy Santok.

Działalność tego rodzaju stowarzyszeń pomaga zacieśniać więzi między społecznościami gminy, realizować swoje zainteresowania i pasje, jak również wzmacnia politykę społeczną Gminy.

Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku od kilku lat pozyskuje wsparcie z PFRON na wyjazdy rehabilitacyjno – wypoczynkowe dla osób z niepełnosprawnością. W przeważającej liczbie wyjazdów korzystają osoby 60+ posiadające stopień niepełnosprawności.

Od września 2019 r. w Ośrodku Pomocy Społecznej w każdy poniedziałek w godz. 15.30-17.00 można skorzystać z konsultacji doradcy rodzinnego w zakresie szeroko rozumianego wsparcia rodziny w ramach projektu *Herbatka u Asystenta*.

Przy Ośrodku Pomocy Społecznej w Santoku funkcjonuje Punkt Konsultacyjny przy Gminnej Komisji ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku. Poradnictwo skierowane jest do mieszkańców Gminy Santok, głównie mających problem z uzależnieniami. Od września 2020 r. można również skorzystać konsultacji u doradcy rodzinnego w zakresie poradnictwa rodzinnego, poradnictwa kryzysowego oraz wsparcia wychowawczego. Doradca prowadzi też poradnictwo dla rodziców i dzieci sprawiających problemy wychowawcze. Pomocą służy w Punkcie również specjalista terapii uzależnień który konsultuje oraz prowadzi terapię dla osób uzależnionych od alkoholu, narkomanii itp.

Tabela nr 12. Liczba porad udzielonych w Punkcie Konsultacyjnym przy GKRPA w latach 2017 – 2019.

Specjalista	Rok 2017 liczba udzielonych konsultacji	Rok 2018 liczba udzielonych konsultacji	Rok 2019 liczba udzielonych konsultacji
Terapeuta ds. uzależnień	98	58	64

źródło: dane GKRPA w Santoku.

VI. CEL GŁÓWNY, CELE SZCZEGÓŁOWE ORAZ ZADANIA

Celem głównym Programu jest wspieranie rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo wychowawczych w procesie przywracania ich zdolności do prawidłowego funkcjonowania.

Tabela nr 13. Cele szczegółowe i zadania.

Cel szczegółowy	Zadania
Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku	<ol style="list-style-type: none"> 1. sporządzenie wywiadu środowiskowego w rodzinie przeżywającej trudności 2. praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi 3. konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcjonalność rodziny
Zabezpieczenie podstawowych potrzeb bytowych dziecka i rodziny	<ol style="list-style-type: none"> 1. objęcie dożywianiem uczniów szkół podstawowych z terenu gminy Santok 2. monitorowanie zagrożeń dotyczących sytuacji zdrowotnej dzieci poprzez kontakt i współpracę z placówkami służby zdrowia na terenie gminy Santok 3. zapewnienie pomocy materialnej i rzeczowej realizowane w trybie i na zasadach wynikających z ustawy o pomocy społecznej obejmuje w szczególności zapewnienie schronienia, posiłku i niezbędnego ubrania dla osoby lub rodziny, która jest tego pozbawiona

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023

<p>Rozwijanie umiejętności opiekuńczo -wychowawczych rodziny, zapewnienie jej specjalistycznego poradnictwa i wsparcia.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. umożliwienie rodzinom korzystania z pomocy asystenta rodziny, którego zadaniem jest organizowanie pracy z rodziną w miejscu zamieszkania bądź w miejscu wskazanym przez rodzinę pomoc w dostępie rodzinom przeżywającym trudności do konsultacji i specjalistycznego poradnictwa psychologicznego, pedagogicznego, terapeutycznego w Poradniach Psychologiczno – Pedagogicznych 2. pomoc w dostępie rodzinom do poradnictwa prawnego w ramach nieodpłatnej pomocy prawnej udzielanej w punktach i obsługiwanej przez adwokatów i radców prawnych wskazanych przez Okręgową Izbę Adwokacką i Okręgową Izbę Radców Prawnych w Zielonej Górze
<p>Zapobieganie powstaniu sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym z placówkami służby zdrowia, 2. motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia bądź niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcie terapii leczenia uzależnień – współpraca z Gminną Komisją ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku, podjęcie terapii dla ofiar oraz sprawców przemocy domowej – współpraca z policją i Zespołem Interdyscyplinarnym do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Santoku, 3. angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach rozwijających umiejętność planowania swojej przyszłości zawodowej i osobistej oraz motywujących do podjęcia pracy, 4. angażowanie i motywowanie rodzin oraz pomoc w dostępie do korzystania ze specjalistycznego wsparcia dla rodziców w celu podniesienia umiejętności opiekuńczo - wychowawczych, wzmocnienia, poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, dostarczenia wiedzy na temat prawidłowego wypełniania

	obowiązków rodzicielskich 5. współpraca z podmiotami, instytucjami działającymi w środowisku lokalnym, w szczególności z oświatą, Policją, Sądami, służbą zdrowia, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp., Gorzowskim Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp. w celu poprawy sytuacji rodzinnej pod względem zdrowotnym, materialnym i społecznym
Podejmowanie działań profilaktycznych	1. udział w ogólnopolskich kampaniach, których celem jest wzmocnienie rodziny i jej roli w społeczeństwie 2. organizacja działań profilaktycznych na terenie gminy Santok
Wyjście rodziny z systemu pomocy społecznej	1. pomoc w podjęciu pracy zawodowej oraz niekorzystania ze świadczeń rodzinnych i pomocy społecznej.

źródło: opracowanie własne.

VII. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu są rodziny zamieszkujące Gminę Santok, a w szczególności rodziny dotknięte przemocą, problemem uzależnień, zagrożone ubóstwem oraz przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Program skierowany jest również do rodzin, które z różnych powodów potrzebują wsparcia instytucji w wypełnianiu zadań związanych z wychowaniem dzieci.

VIII. MIEJSCE I CZAS REALIZACJI PROGRAMU

Program będzie realizowany na terenie Gminy Santok w latach 2021-2023. Działania do realizacji będą wprowadzane w formie ciągłej, zgodnie z monitoringiem.

IX. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT jest jedną z najpopularniejszych technik analitycznych służących do porządkowania informacji. To narzędzie badawcze kompleksowo określające mocne i słabe strony oraz szanse i zagrożenia, niezbędne do zdiagnozowania obecnej sytuacji oraz prognozowanych skutków. Metoda ta polega na zidentyfikowaniu czterech wymienionych

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023

grup czynników i określeniu ich wpływu pozytywnego, jak i negatywnego. Technika wyróżnia etapy (1) identyfikacja i analiza mocnych i słabych stron oraz (2) identyfikacja i analiza szans i zagrożeń. Pozwala to na ocenę jaki typ działań jest najbardziej użyteczny w osiągnięciu założonych celów. Ponadto jakościowa analiza obecnej sytuacji rodziny, dziecka i systemu opieki oraz przyszłej sytuacji pozwoli na ukierunkowanie działań w ten sposób, by sprzyjały one osiągnięciu założonego celu.

Tabela nr 14. Analiza SWOT.

Mocne strony	Zagrożenia
<ol style="list-style-type: none"> 1. obowiązujące akty prawne, programy i strategie, 2. dobrze działające instytucje w obszarze pomocy społecznej, 3. współpraca instytucji działających na rzecz rodziny np. Zespół Interdyscyplinary, GKRPA 4. oferta wsparcia psychologicznego i terapeutycznego dla rodzin i osób przeżywających problemy (Punkt Konsultacyjny, Herbatka u Asystenta), 5. rozpowszechnianie wiedzy poprzez edukację i realizację zajęć przez certyfikowanych edukatorów, 6. wiedza i kwalifikacje pracowników instytucji pracujących na rzecz rodziny, 7. ustawiczne kształcenie kadry pomocy społecznej w zakresie umiejętności działania na rzecz rodziny i osób, 8. pozalekcyjna działalność szkół podstawowych na terenie Gminy Santok w okresie trwania roku szkolnego i realizacja programów pozalekcyjnych, 9. szeroka działalność Gminnego Ośrodka Kultury promująca wartości prospołeczne i integracyjne na rzecz rodzin, 10. realizacja kampanii <i>Wolni od nalogów, Tydzień Przeciwdziałania Przemocy i STOP przemocy!</i> 11. dobre zaplecze edukacyjne i sportowe na terenie Gminy Santok, 12. dostępność usług opiekuńczych świadczonych 	<ol style="list-style-type: none"> 1. występowanie zjawiska osłabienia autorytetu rodziny i więzi międzypokoleniowych; 2. występowanie zjawisk patologicznych, taki jak agresja, przemoc w rodzinie, wandalizm, uzależnienia od alkoholu i innych środków uzależniających, 3. występowanie syndromu „dziedziczenia biedy”, 4. uzależnienie świadczeniobiorców pomocy społecznej od otrzymywanej pomocy finansowej i duża liczba osób długotrwale z niej korzystających, 5. osłabianie się funkcji opiekuńczej rodziny, 6. występowanie zjawiska przerzucania odpowiedzialności za wychowanie dzieci na inne podmioty i instytucje, 7. brak zainteresowania rodziców problemami dziecka i formą spędzania przez nie wolnego czasu, 8. brak umiejętności szukania pomocy w sytuacjach kryzysowych i ryzykownych, 9. skomplikowane i niespójne przepisy prawa, biurokratyzacja, 10. cedowanie coraz większej liczby zadań na samorządy gminne bez zabezpieczenia odpowiedniego finansowania kosztów ich realizacji, 11. brak możliwości zaspokojenia uzasadnionych

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023

<p>osobom i rodzinom na terenie całej gminy, 13. zabezpieczenie w budżecie środków na realizację zadań z zakresu wspierania rodziny i pieczy zastępczej, 14. wspieranie rodzin przez asystenta rodziny, 15. <i>Dom na Zakręcie</i> dla osób w kryzysie w Starym Polichnie 16. Centrum Integracji Społecznej, 17. organizacja wypoczynku letniego dla dzieci.</p>	<p>potrzeb w zakresie mieszkań socjalnych oraz budownictwa komunalnego.</p>
Szanse	Słabe strony
<ol style="list-style-type: none"> 1. kształtowanie ogólnokrajowej polityki prorodzinnej, 2. wykorzystywanie potencjału i zasobów organizacji pozarządowych, 3. możliwość pozyskiwania środków finansowych w ramach ogłaszanych konkursów, 4. współpraca rodzin dysfunkcyjnych z asystentem rodziny, 5. udział rodzin w działaniach integrujących w środowiskach lokalnych, 6. wzrost zainteresowania i zaangażowania społecznego na rzecz dziecka i rodziny. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. mała świadomość i wiedza społeczna na temat wspierania rodziny i pieczy zastępczej, 2. niska świadomość w wypełnianiu ról opiekuńczo - wychowawczych, 3. niechęć do udziału w zajęciach edukacyjnych, grupach wsparcia i innych inicjatywach integracyjnych podnoszących kompetencje społeczne, 4. niski poziom aktywności klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystania własnych zasobów i możliwości w przewyżnianiu sytuacji kryzysowych, 5. brak rodzin wspierających, 6. brak placówki wsparcia dziennego dla dzieci z rodzin zagrożonych marginalizacją (np. świetlica, klub młodzieżowy)

źródło: opracowanie własne.

Analizę SWOT dokonano na podstawie informacji uzyskanych od pracowników socjalnych Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku, członków Zespołu Interdyscyplinarnego oraz pracy asystenta rodziny, jak również w odniesieniu do poprzednio obowiązującego Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Santok. Ciągły monitoring spraw związanych z pomocą społeczną, znajomość występowania problemów i tematyki związanej z szeroko rozumianą polityką prorodziną i społeczną pozwoliło na wyodrębnienie przedstawionych w analizie słabych i mocnych stron, jak również szans i zagrożeń. Z analizy

SWOT wynika, że posiadane zasoby powinny stanowić solidną podstawę do skutecznych działań w przyszłości i wyznaczają kierunki działań na kolejne lata.

X. PLANOWANE DZIAŁANIA ORAZ REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku w pracowniku: asystent rodziny, przy wsparciu jednostek organizacyjnych Gminy Santok. Koordynator jest zobowiązany do rozpatrywania i ewentualnego uwzględniania wniosków i postulatów podmiotów uczestniczących w wykonywaniu zadań Programu.

Poniższa tabela przedstawia zakładaną współpracę z instytucjami wraz z zadaniami i zakresem współpracy, a w szczególności:

Tabela nr 15. Realizacja zadań i zakres współpracy.

L.p.	Instytucje	Zadania/zakres współpracy
1.	Urząd Gminy w Santoku	Wspieranie lokalnych programów oraz inicjatyw na rzecz rodziny w zakresie kreowania i upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny, m.in. udział w kampaniach promujących wzmacnianie więzi rodzinnych, przyznawanie i wypłacanie stypendiów, dowozy dzieci niepełnosprawnych do placówek edukacyjnych.
2.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp.	Udzielanie pomocy i wsparcia w rozwiązywaniu problemów dotyczących rodzin zastępczych oraz rodzin zagrożonych kryzysem. Zapewnienie dzieciom pieczy zastępczej w rodzinach zastępczych, rodzinnych domach dziecka oraz w placówkach opiekuńczo – wychowawczych. Udzielanie wsparcia osobom usamodzielnianym opuszczającym rodziny zastępcze, rodzinne domy dziecka oraz placówki opiekuńczo – wychowawcze.
3.	Sąd Rejonowy – III Wydział Rodzinny i Nieletnich w Gorzowie Wlkp.	Orzekanie z zakresu prawa rodzinnego i opiekuńczego.
4.	Kuratorzy sądowi	Wykonywanie zadań o charakterze wychowawczo – resocjalizacyjnym, diagnostycznym, profilaktycznym i kontrolnym związanych z wykonywaniem orzeczeń sądu. Podejmowanie

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023

		czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty.
5.	Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku	Zapewnienie osobom uzależnionym i ich rodzinom oraz ofiarom przemocy w rodzinie dostępu do specjalistycznych form wsparcia m.in. prowadzenie Punktu Konsultacyjnego czy Tygodnia Przeciwdziałania Przemocy. Organizacja, finansowanie i współfinansowanie wypoczynku letniego m.in. w formie kolonii z programem profilaktycznym, jak również wspieranie alternatywnych form spędzania wolnego czasu dla dzieci, młodzieży (w tym pozalekcyjnych działań opiekuńczo – wychowawczych, kulturalno – oświatowych, sportowych i rekreacyjnych) oraz dorosłych. Organizacja zielonych szkół dla uczniów czy konkursów profilaktycznych dla mieszkańców gminy. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
6.	Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Santoku	Integrowanie i koordynowanie działań wszystkich instytucji oraz specjalistów w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Wspieranie osób i rodzin dotkniętych problemem przemocy. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny
7.	Komisariat Policji II w Gorzowie Wlkp., dzielnicowi gminy Santok	Zapewnienie bezpieczeństwa dzieciom i rodzinom na terenie gminy Santok. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty. Przeciwdziałanie przestępczości i uzależnieniom wśród dzieci i młodzieży. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny
8.	Szkoły Podstawowe oraz Przedszkola	Realizacja szkolnych programów profilaktycznych, edukacyjnych, wychowawczych. Wsparcie pedagogiczne dla rodziców i dzieci. Pomoc w rozwiązywaniu problemów wychowawczych. Uświadamianie rodzicom potrzeb edukacyjnych dzieci i młodzieży. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
9.	Gminny Ośrodek Kultury w Santoku	Realizacja zadań w zakresie wyzwalania aktywności kulturalnej mieszkańców gminy, ochrony i kultywowania lokalnych wartości kulturowych w zakresie upowszechniania kultury

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023

		i współorganizacji imprez rozrywkowo – rekreacyjnych.
10.	Gminna Biblioteka Publiczna w Santoku i Lipkach Wielkich	Rozwój rodziny poprzez popularyzację idei czytania dzieciom, integracja dziecka z rodziną przez prowadzenie działań edukacyjnych, zajęcia i spotkania, organizowanie imprez czytelniczych dla dzieci i rodziców. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
11.	Ośrodki Zdrowia w Santoku i Lipkach Wielkich	Podstawowa opieka i profilaktyka zdrowotna. Podejmowanie czynności w ramach procedury Niebieskiej Karty. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny
12.	Parafie z terenu gminy Santok	Wspieranie działań na rzecz rodziny oraz upowszechniania pozytywnych wzorców funkcjonowania rodziny. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny
13.	Organizacje pozarządowe i grupy inicjatywne	Zagospodarowanie czasu wolnego oraz promowanie aktywności dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych poprzez propagowanie działalności klubowej, sportowej, rekreacyjnej i kulturalnej. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
14.	Kluby Sportowe	Zagospodarowanie czasu wolnego oraz promowanie aktywności dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych poprzez propagowanie działalności klubowej i sportowej. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.
15.	Ochotnicze Straże Pożarne	Zagospodarowanie czasu wolnego oraz włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny. Zabezpieczenie bezpieczeństwa rodzinom z terenu gminy Santok.
16.	Koła Gospodyń Wiejskich	Zagospodarowanie czasu wolnego oraz promowanie aktywności dzieci, młodzieży oraz osób dorosłych poprzez propagowanie działalności klubowej, rekreacyjnej i kulturalnej. Włączanie się w kampanie i akcje na rzecz rodziny.

źródło: opracowanie własne.

Wcześniej wskazane cele oraz zaproponowane zadania określone w Programie powinny być przede wszystkim realizowane przez instytucje o zasięgu gminnym we współpracy z instytucjami powiatowymi, do zadań których należy praca z rodziną i dzieckiem oraz organizacje pozarządowe i inne podmioty realizujące zadania zlecone przez Gminę Santok. Podmioty oferujące wsparcie i pomoc rodzinom z dziećmi na terenie Gminy Santok

to :

1. Urząd Gminy w Santoku,
2. Ośrodek Pomocy Społecznej,
3. Gminna Komisja ds. Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Santoku
4. Zespół Interdyscyplinarny do spraw Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie w Santoku,
5. Gminny Ośrodek Kultury,
6. szkoły podstawowe w gminie Santok,
7. przedszkola,
8. organizacje pozarządowe,
9. Policja
10. służba zdrowia
11. parafie

Na terenie Powiatu wsparcie i pomoc rodzinom oferują :

1. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Gorzowie Wlkp.,
2. Powiatowy Urząd Pracy w Gorzowie Wlkp.,
3. Sąd Rejonowy,
4. Komenda Powiatowa Policji w Gorzowie Wlkp.,
5. Placówki prowadzące działalność leczniczą i terapeutyczną.

Dzięki realizacji założonego celu głównego oraz poszczególnych celi szczegółowych i zakładanych zadań przez poszczególne podmioty i instytucje zakłada się, że zostaną stworzone odpowiednie warunki i możliwości dla wszechstronnej i skutecznej pomocy rodzinie. Ponadto zakłada się rozwój profesjonalnych form pomocy rodzinie, a w konsekwencji poprawę funkcjonowania rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym i wymagających wsparcia.

XI. ŹRÓDŁO FINANSOWANIA

Finansowanie zadań zawartych w Gminnym Programie Wspierania Rodziny na lata 2021 – 2023 odbywać się będzie w ramach środków budżetu Gminy Santok, środków pozyskiwanych z innych źródeł, jak również środków własnych podmiotów uczestniczących

w realizacji zadań Programu.

XII. MONITOROWANIE I EWALUACJA PROGRAMU

Program będzie koordynowany przez Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku, a odpowiedzialny za niego będzie asystent rodziny. W ramach jego realizacji będą gromadzone informacje, które pozwolą na ocenę postępów, wskażą dalsze potrzeby i zrekonstruują działania, które mają dać informację zwrotną, pozwalającą na określenie i wprowadzenie dodatkowych zmian w programie. Wskazana jest stała współpraca pomiędzy instytucjami, organizacjami i stowarzyszeniami w celu zapewnienia najlepszego efektu podjętych inicjatyw. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021-2023 jest dokumentem otwartym długofalowym. Będzie podlegał ewaluacji i monitoringowi w zależności od występujących potrzeb rozpoznawanych i ustalanych przez podmioty zajmujące się problemami rodziny. Ewaluacja będzie miała charakter usprawniający i skazujący kierunki ewentualnych zmian w zapisach programowych. Pozwoli na sprawdzenie efektywności oraz skuteczności przyjętych założeń i sposobu wydatkowania środków przeznaczonych na ich realizację. Monitoring pozwoli na analizę i ocenę zebranych informacji i planowanie dalszych działań oraz doskonalenie dotychczas ustalonych. Ośrodek Pomocy Społecznej w Santoku będzie przedkładał całościowe sprawozdanie roczne Radzie Gminy w Santoku z Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2021-2023.

Nieodzownym elementem towarzyszącym wdrażaniu programu jest jego monitorowanie i ocena realizacji. Monitoring programu umożliwi wgląd w realizację podejmowanych działań, ocenę ich skuteczności oraz podejmowanie bieżących działań korygujących. Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań i rozwijanie programu. Ocena poszczególnych działań odbywać się będzie na podstawie corocznej analizy realizacji założeń programu. Ocena, która zostanie przeprowadzona po zakończeniu realizacji programu, pozwoli określić wszystkie uzyskane efekty oraz wskazać, które ułatwiły bądź utrudniały jego realizację. Monitoring umożliwi analizę realizacji podejmowanych działań oraz pozwoli na ocenę skuteczności podejmowanych działań. Niniejsze informacje umożliwią szersze rozeznanie potrzeb jednocześnie wskazując kierunek na rozwijanie programów w przyszłości. Monitoring odbywać się będzie w oparciu o sprawozdawczość i będzie prowadzony corocznie w celu sprawdzenia, czy zadania ujęte w programie są realizowane zgodnie z planem, jak również korygowane. Do 30 kwietnia danego roku dokonywana będzie

analiza realizacji Programu za rok poprzedni. Ewaluacja Programu odbędzie się na koniec roku 2023, zaś jej wyniki posłużą do stworzenia nowelizacji Programu na lata 2024-2026.

XIII. PRACA ASYSTENTA RODZINY W PRZYPADKU ROZPRZESTRZENIANIA SIĘ WIRUSA SARS-COV-2

W marcu 2020 roku przed asystentami rodziny stanęło nowe wyzwanie polegające na przeciwdziałaniu zakażeniu się koronawirusem SARS-COV-2 i wsparcie ich w przypadku zachorowania na wywołaną przez niego chorobę o nazwie COVID-19. Praca asystenta rodziny powinna z założenia, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, odbywać się w miejscu zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę. Trudno zamienić ją na pracę zdalną, telepracę. Ważne jest, by pomagając innym zachować zasady bezpieczeństwa i chronić siebie przed zachorowaniem. W Ośrodku Pomocy Społecznej w Santoku asystent rodziny pracuje zdalnie z domu, a w określone dni stacjonarnie w jednostce. Praca zdalna odbywa się pod warunkiem, że nadal będzie wykonywane wsparcie informacyjne i emocjonalne, pedagogizacja, koordynacja pracy służb społecznych, pomaganie w realizacji spraw urzędowych komunikując się przez telefon lub Internet z instytucjami i klientami. W razie zaś kryzysowej sytuacji asystent rodziny powiadamia policję lub jedzie w teren zabezpieczony w środki ochrony osobistej, po wcześniejszej konsultacji z kierownikiem Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku. Asystent rodziny wchodząc w środowisko powinien być wyposażony w maski i rękawiczki jednorazowe. Po każdej wizycie należy umyć i zdezynfekować ręce. Przed wyjściem w teren asystent powinien zrobić rozeznanie o stanie epidemiologicznym w danej rodzinie.

XIV. PODSUMOWANIE

W obecnym kształcie wspieranie rodziny wymaga prowadzenie szeroko rozumianych działań interdyscyplinarnych mających na celu przywrócenie prawidłowej funkcji rodziny. Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023 zakłada stworzenie optymalnych warunków dla poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci. Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości

społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Aby osiągnąć zamierzone cele w realizację programu powinny włączyć się aktywne instytucje, placówki i organizacje, które swoimi działaniami, wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa socjalnego, ograniczenie dysfunkcji społecznej, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka. Należy poczynić wszystkie starania, aby rodziny przeżywające trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej uzyskały profesjonalną pomoc i mogły w przyszłości samodzielnie, bez wsparcia instytucjonalnego, realizować funkcje rodzinne.

Opracowanie Programu

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Santok na lata 2021 – 2023 opracowany został przez asystenta rodziny, przy wsparciu kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Santoku.

Bibliografia:

1. Krasiejko I., Asystentura rodziny. Rekomendacje metodyczne i organizacyjne. PORADNIK na czas pandemii, Częstochowa 2020.
2. <https://www.zus.pl/program-rodzina-500>.